

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	Apl. adw. Monika Dowżycka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 lipca 2013 r. w S.

sprawy J. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o podjęcie wypłaty świadczenia

na skutek odwołania J. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 19 marca 2013 roku znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że podejmuje wypłatę świadczenia emerytalnego J. K. (1) za okres od 1 października 2011r. do 31 grudnia 2011r.;

II. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. K. (1) prawa do uchylenia decyzji z dnia 19 października 2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw do podjęcia wypłaty świadczenia od 1 października 2011 r., gdyż przepis art. 103a na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., w którym uznano że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, dalej jako: ustawa emerytalna) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, utracił moc prawną od dnia 22 listopada 2012r. W ocenie ZUS wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma skutków retroaktywnych.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez jej uchylenie w części w jakiej zawiesza ona prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. Skarżący wywodził, że

decyzja ZUS z 19 października 2011 r. została oparta na normie prawnej uznanej za niezgodną z Konstytucją, toteż zachodzi podstawa do jej uchylecia. Wskazując na powyższe, wniósł o wypłatę świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011r. do 31 grudnia 2011 r. Dodatkowo wniósł o przyznanie mu prawa do odsetek za okres od 1.10.2011 r. do 31.12.2011 r.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania ubezpieczonego w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 3 lipca 2013r. przekazano organowi rentowemu do merytorycznego rozpoznania poprzez wydanie decyzji wniosek ubezpieczonego o wypłatę odsetek od zawieszonych świadczeń emerytalnych (art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. (1)urodził się (...)roku. Ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę:

- w (...)w S.- w okresie od dnia 16 października 1978 r. do 31 grudnia 2011 r.,
- w Politechnice (...) - w okresie od dnia 1 października 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r., oraz od 1 września 2011 r. do chwili obecnej,
- w Wyższej Szkole (...) w S. od dnia 1 października 2007 r. do 31 sierpnia 2011 r.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy z 31.12.2011 r. - k. 72 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- świadectwo pracy z 1.09.2011 r. - k. 73 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- świadectwo pracy z 31.08.2011 r. - k. 74-75 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- zaświadczenie z 21.01.2013 r. - k. 86 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego.

W lipcu 2010 r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury.

Decyzją z 30 września 2010 roku organ rentowy przyznał mu prawo do tego świadczenia od dnia 11 lipca 2010 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek - k. - 1-5 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- decyzja z dnia 30.09.2010 r., k. 47-48 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego.

Decyzją z dnia 19 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu wstrzymał J. K. (1) dalszą wypłatę emerytury, z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczonego. Organ rentowy wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury, ubezpieczony winien przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Niesporne, a nadto dowód: - decyzja z dnia 19.10.2011 r., k. 68-69 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego.

W dniu 9 stycznia 2012 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń, wskazując że jego stosunek pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed

dniem nabycia prawa do emerytury uległ rozwiązaniu: z (...) S.A. z dniem 31 grudnia 2011 r., a Politechniką (...) oraz Wyższą Szkołą (...) w S. z dniem 31 sierpnia 2011 r. Do wniosku załączył świadectwa pracy z dnia 31 grudnia 2011 r., z dnia 1 września 2011 r. oraz z dnia 31 sierpnia 2011 r.

Decyzją z dnia 26 stycznia 2012 r. organ rentowy wznowił wypłatę należnej ubezpieczonemu emerytury od dnia 1 stycznia 2012 r., tj. od dnia następnego po rozwiązaniu stosunku pracy.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek z 9.01.2012 r. - k. 71 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- świadectwo pracy z 31.12.2011 r. - k. 72 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- świadectwo pracy z 1.09.2011 r. - k. 73 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- świadectwo pracy z 31.08.2011 r. - k. 74-75 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego;
- decyzja z 26.01.2012 r. - k. 77 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonego.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r., poz. 1285.

Niesporne.

W dniu 3 grudnia 2012 r. ubezpieczony wniósł o wypłatę świadczeń zawieszonych w okresie od dnia 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2011 r., powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek - k. 83 plik I akt rentowych ZUS O/S. dot. ubezpieczonego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się wznowienia wypłaty należnego mu świadczenia emerytalnego i wypłaty wyrównania za okres od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. (od dnia 1 stycznia 2012 r. organ rentowy wznowił wypłatę należnego mu świadczenia z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy). Zakwestionował przy tym prawidłowość zawieszenia przez organ rentowy - w decyzji z dnia 19 października 2011r. - wypłaty należnej mu emerytury na podstawie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż do jego sytuacji znajduje zastosowanie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. Organ rentowy stał na stanowisku, że wznowienie wypłaty świadczenia jest możliwe wyłącznie od dnia 22 listopada 2011 r. tj. od ogłoszenia przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, bowiem wyrok nie ma skutków retroaktywnych. Stanowisko organu rentowego nie znajduje jednak oparcia w prawie.

Sąd zwrócił bowiem uwagę, że badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu właśnie z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż oba te przepisy nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał doprecyzował przy tym, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego

prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Mając na uwadze stanowisko organu rentowego prezentowane w niniejszej sprawie, trzeba wskazać iż w świetle brzmienia art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma jednak – wbrew temu, co twierdził pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na odwołanie - skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08 oraz wyrok tego sądu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt II PK 42/06).

Mając to na względzie, trzeba więc wskazać, że zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. ustawy emerytalnej) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 omawianej ustawy dodał zaś do ustawy emerytalnej - po art. 103 - art. 103a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.”

Omawiany przepis został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 r.; w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba więc uznać, że już od tej daty powinien on zostać wyrugowany z porządku prawnego z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji. Nie można jednak zapominać – co wyraźnie wynika z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego – że owe wyrugowanie może nastąpić tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tych ubezpieczonych (do których zalicza się także i J. K., który emeryturę nabył od dnia 11 lipca 2010 r.) należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy emerytalnej został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał zaś wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony bowiem został z dniem 8 stycznia 2009 r. art. 103 ust. 2a cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

W tej sytuacji ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. Obecnie - w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego – trzeba więc uznać, iż to prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Skoro zaś art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) wskazywał, że przepis art. 103a ustawy emerytalnej znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie dopiero poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Obecnie więc, wobec uznania skutków tego przepisu za niebyłe, koniecznym było uznanie iż od tej właśnie daty wypłata emerytury dla ubezpieczonej powinna zostać podjęta, bowiem odpadła podstawa prawna jej wcześniejszego wstrzymania.

Kierując się więc tymi wszystkimi względami, uwzględniając odwołanie ubezpieczonego, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że podjął wypłatę emerytury ubezpieczonego od dnia 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.

W myśl przepisu art. 118 ust. 1a ustawy rentowej, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 roku, „w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”.

Mając wszystkie powyższe rozważania na uwadze, należało już tylko ocenić, czy w niniejszej sprawie, w której ubezpieczony domagał się od organu rentowego wznowienia wypłaty świadczenia emerytalnego począwszy od dnia 1 października 2011 r. w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., a organ rentowy twierdził, że możliwe jest wyłącznie wznowienie wypłaty świadczenia od dnia 22 listopada 2012 r., gdyż wyrok ten nie ma charakteru retroaktywnego, możliwe było przyjęcie przez Sąd, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za „niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”. Należało przy tym za ową okoliczność uznać ustalenie, iż w analizowanym postępowaniu należało podjąć wypłatę emerytury dla ubezpieczonego począwszy od dnia 1 października 2011 r.

Mając na uwadze zaprezentowaną wyżej krytyczną ocenę zajętego przez organ rentowy stanowiska prawnego, koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał błędną decyzję, odmawiającą podjęcia wypłaty świadczenia od dnia 1 października 2011 r. w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem, gdyby tylko organ rentowy prawidłowo ustalił konsekwencje uznania przez Trybunał Konstytucyjny skutków przepisu art. 103a ustawy emerytalnej za niebyłe w stosunku do osób które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. (a zatem również w stosunku do ubezpieczonego). Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

W tej sytuacji, z uwagi na treść przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, koniecznym stało się orzeczenie jak w punkcie II sentencji wyroku.